

#22 Røis – Ramme

Tur i gammelt kulturlandskap. Røis betyr steindyng. Ås-morenen ble dannet her for 10.400 år siden. Den gode sandjorda ga for 5.000 år siden grunnlag for Frogns tidligste bosetning og jordbruk. Du starter turen fra parkeringsplassen på Røis. Etter hundre meter passerer du en gravrøys, så Breiveiløkka hvor eneboeren Johan Breivei bodde på sin lille husmannsplass. Det er flere isskuringer i fjellet, før du kommer til husmannsplassen Solbergsand. Turen går nå forbi et stort gravfelt som er skiltet med informasjonstavler av Frogn historielag. Solbergstrandveien krysses, og du passerer Breihella, tidligere godt skogsfuglterreng. Området du går i er rikt på blåbær, villbringeblær og sopp. Sesongen starter i juli/august og slutter sent på høsten. Gå litt utenfor de merkede stiene for å høste av godene. Du passerer den gamle ekserserplassen Sandmoen og kommer til Damstua. Området her er beskrevet i Sigrud Undsets romanserie Olav Audunsson, hvor hun omtaler Solbergelva som Aurebekken. Gården som sokner til elva på Vestby-siden, heter Ørebekk. Undset bodde store deler av barndommen i Hvitsten og på Solgry i Drøbak. Ved Solbergelva lå det sagbruk, møller, korntørke og en isdam. Isdammen ble bygget av Hans Henry Parr i 1884, firmaet hadde det klingende navn «Solbergelvens Isanlæg». Administrasjonsbygget var hønsehuset på Saga gård. Isen ble skåret i blokker og lagret i ishuse i påvente av frakt til fjerne strøk. Datidens kjøleteknikk for mat og drikke var is. Isdammen på Solbergstrand produserte kvalitetsis og leverte helt klar is. Familien Parr hadde enerett på leveransene til det britiske regjeringsskivartalet i Whitehall og til Buckingham Palace. Dronning Victoria drakk bare denne isen i sine pjoltere. Kvalitetskontrollen bestod i at man skulle kunne lese forsiden av The Times gjennom de 40 cm tykke isblokkene. Grunnmuren etter ishuse står her fortsatt. Det samme gjør festene etter isrenna som fraktet isen fra ishuse og ned til Solbergstrand. Her lå seilskipene klare til å frakte isen til kontinentet, ja til og med så langt som til Afrika og Indokina. Isdammen strakte seg fra Sagstua og en km nordover. En gravhaug ved Vadbru stakk opp av vannet etter oppdemningen. Den fikk navnet St. Helena, øya hvor Napoleon satt fengslet. I 1902 brast demningen som nå var eiet av Axel Wiborg. Flommen som fulgte tok med seg alt av sagbruk, møller og korntørker nedover langs elveleiet. Det fortelles at det lå så mye trelast i Oslofjorden at all skipstrafikk måtte gå inntil land på vestsiden av fjorden. Etter å ha krysset Solbergelva, en viktig gytebekk for sjørret, er du i Vestby kommune. Du nærmer deg nå Ramme gård som har egen kafé og økologisk butikk. Kunsthotellet og Edvard Munchs restaurerte atelier på Nedre Ramme åpnes for publikum i 2018.